

institut alternativa

Javne nabavke

Ključni izazovi u oblasti javnih nabavki u Crnoj Gori odnose se na:

- ✓ Slab nadzor nad sprovođenjem ugovora o javnim nabavkama;
- ✓ Slabe kapacitete nadležnih organa za sprovođenje zakonodavstva;
- ✓ Nedostatak odgovornosti za kršenje Zakona o javnim nabavkama;
- ✓ Manjak transparentnosti.

Nacrt Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o javnim nabavkama koji je bio na javnoj raspravi u martu 2014. godine ukida nadležnost Državne komisije za kontrolu postupaka javnih nabavki u pogledu nadzora nad postupcima javnih nabavki vrijednosti preko 500 000 eura i u potpunosti prenosi kontrolu postupaka javnih nabavki na Upravu za inspekcijske poslove, kao i 5325 zaključenih ugovora u 2013. godini.

U Crnoj Gori je problematična odgovornost za utvrđena kršenja Zakona među kojima se kao dva najbitnija izdvajaju:

- ✓ Zaključivanje značajno većeg procenta, od zakonski predviđenog, ugovora na osnovu neposrednog sporazuma kao najmanje transparentne procedure;
- ✓ Nedostavljanje izvještaja o javnim nabavkama od strane naručioca.

Tako npr. uvidom u izvještaje o javnim nabavkama lokalnih samouprava u 2013. godini može se utvrditi da veliki broj opština krši zakonsko ograničenje o procentu korišćenja neposrednog sporazuma. Plav je npr. sve javne nabavke realizovao ovom vrstom postupka, dok je procenat u Andrijevici 43,39%, Mojkovcu 42,63%, Danilovgradu 33,11%, itd. Ovo su podaci koji su dobijeni na osnovu zahtjeva za slobodan pristup informacijama, gdje se Institut alternativa fokusirao isključivo na lokalne uprave.

Takođe, 22 naručioca, odnosno obveznika primjene Zakona o javnim nabavkama, nije dostavilo izvještaj o sprovedenim nabavkama u 2013. godini, dok UJN preporučuje za "obveznike koji nijesu pokazali ažurnost u izvještavanju o javnim nabavkama uključi u intenzivniju kontrolu i edukaciju u 2014. godini u saradnji sa ostalim organima državne uprave".

Zbog toga se postavlja pitanje zašto naručioci koji krše Zakon o javnim nabavkama ne snose prekršajnu odgovornost za ovakvo postupanje na osnovu člana 148 Zakona koji propisuje novčanu kaznu, ali ne postoje podaci o ovome u izvještajima Uprave za javne nabavke i Uprave za inspekcijske poslove. Postoje naručioci koji iz godine u godinu ne dostavljaju izvještaje o sprovedenim javnim nabavkama. Ovakvo (ne) postupanje stvara prostor za eventualne koruptivne radnje.

institut alternativa

Najzad, po nalazima Državne revizorske institucije, u 2011. godini brojne institucije su UJN dostavile netačne podatke.¹ Nije poznato da su odgovorna lica u ovim organima bila kažnjena zbog dostavljanaj netačnih izvještaja. Ni nacrtom izmjena Zakona o javnim nabavkama nije predviđena odgovornost za one naručioce koji ne dostavljaju vjerodostojne podatke.

I dalje je zanemarljiv broj prijava za korupciju u javnim nabavkama, pa u 2013. godini nije zabilježena nijedna prijava za korupciju u javnim nabavkama, dok su se tri prijave odnosile na sukob interesa.

Zabrinjavajuće je što postojeći sistem ne podstiče konkurentnost pa je tako smanjen prosječan broj ponuđača po tenderu sa 4,09 u 2012. godini na 3,10 u 2013. godine

Manjak transparentnosti, između ostalog, postoji zbog nedostupnosti svih zaključenih ugovora na portalu javnih nabavki, kao i nemogućnosti uvida u neposredne sporazume. Koordinaciono tijelo zadužene za praćenje Strategije razvoja javnih nabavki, uspostavljeno u martu 2013. godine, do sada je pripremilo samo jedan izvještaj, a u obavezi je da kvartalno izvještava o svom radu.

Budući da Nacrt Zakona o izmjenama Zakona o javnim nabavkama tek treba da dođe u skupštinsku proceduru, smatramo da, u pravcu smanjivanja prostora za korupciju, poslanici treba da djeluju amandmanski i to predlaganjem:

- ✓ Uvođenja negativnih referenci za ponuđače uključujući zabranu učešća ponuđačima u postupku javnih nabavki ukoliko su prije toga kršili rokove i/ili druge odredbe ugovora o javnim nabavkama;
- ✓ Propisivanja prekršajne odgovornosti za naručioce koji dostavljaju netačne i nepotpune informacije u izvještajima o javnim nabavkama;
- ✓ Izboru predsjednika i članova Državne komisije za kontrolu postupaka javnih nabavki od strane Skupštine.